СҮХБААТАР АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН АУДИТЫН ТАЙЛАН

Сүхбаатар аймгийн Сүхбаатар сумын Засаг даргын 2021 оны нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

Аудитын код: СБА-2022/08/НА-СТА-ТТЗ

Цахим хуудас: www.audit.mn

Баруун-Урт

2022 он

Сүхбаатар аймаг дахь Төрийн аудитын газрын дарга, тэргүүлэх аудитор: М.Нарантуяа
Утас: 70518396 Цахим хаяг: narantuyam@audit.gov.mn

Аудитын менежер:
Утас: 70512123 Цахим хаяг: davaag@audit.gov.mn

Аудитор:
Утас: 70512127 Цахим хаяг: altansukhe@audit.gov.mn

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

Агуулга

1. Аудитын гэрчилгээ 2
2. Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан 4
2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн байдлын тайлан 4
2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн үр дүнгийн тайлан 5
2.3 Аудит хийсэн нэгтгэсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан 8
2.4 Аудит хийсэн нэгтгэсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан 11
2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан 11
4.6 Аудит хийсэн нэмэлт санхүүжилтийн тайлан 13
3. Аудитын тайлан 14
3.1. Ерөнхий зүйл 14
3.2 Байгууллагын зорилго, үйл ажиллагаа, хууль, эрх зүй 14
3.3 Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлого, дотоод хяналт 14
3.4 Материаллаг байдал 15
3.5 Санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн үзүүлэлт 15
3.5.1 Мөнгөн хөрөнгө 15
3.5.3 Авлага 16
3.5.6 Бараа материал 17
3.5.7 Үндсэн хөрөнгө 17
3.5.8 Өр төлбөр 18
3.5.9 Засгийн газрын хувь оролцоо 19
3.5.10 Орлогын данс 19
3.5.11 Зардлын данс 19
3.6 Төсвийн гүйцэтгэлийн талаарх тайлбар, тодруулга 20
3.7 Шилэн дансны мэдээлэл 22
3.8. Өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилтийн талаарх тайлбар, тодруулга 22
3.9 Аудитын явцад хэрэгжүүлсэн горим сорил, түүний үр дүн 22
3.10 Дараагийн аудитаар авч үзэх буюу анхаарал татахуйц бусад чухал асуудал 23
4. Менежментийн захидал 23
5.Аудитын явцад илэрсэн алдаа, зөрчлийн жагсаалт 25

Товчилсон үгийн жагсаалт

АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагуудын Олон Улсын Стандарт
АОУС	Аудитын Олон Улсын Стандарт
УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
ТТЗ	Төсвийн төвлөрүүлэн захирагч
ТШЗ	Төсвийн шууд захирагч

1. Аудитын гэрчилгээ

СҮХБААТАР АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР
22000 Баруун-Урт сум, Сүхбаатар аймаг
Утас: 70518396, Факс: 70518396
E-mail: Sukhbaatar@audit.gov.mn

2022.03.25 № 200

танай ____________-ны №____________-т

СҮХБААТАР АЙМГИЙН СҮХБААТАР СУМЫН ЗАСАГ ДАРГА Б.БАТХҮРЭЛ ТАНАА

АУДИТЫН САНАЛ ДҮГНЭЛТ

Зөрчилгүй дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.2-д заасны дагуу Сүхбаатар сумын Засаг даргын 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Сүхбаатар сумын Засаг даргын 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, шалгагдагч этгээдээс хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт гэдэг нь дээд түвшний баталгаа боловч материаллаг буруу илэрхийлэл байгаа тохиолдолд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүгдийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа биш юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гаргах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА,
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР М.НАРАНТУЯА

2. Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн байдлын тайлан

2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

(мянган төгрөгөөр)

Код	Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	**ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН**	**2,279,388.23**	**3,381,549.66**
31	**МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ**	**1,276,707.03**	**2,110,764.82**
31200	**Банкинд байгаа бэлэн мөнгө**	**1,276,707.03**	**2,110,764.82**
31210	**Төгрөг**	**1,276,707.03**	**2,110,764.82**
31211	Төрийн сангийн харилцах	1,182,545.05	2,017,242.83
31213	Арилжааны банк дахь харилцах	94,161.98	91,882.12
31215	Нэмэлт санхүүжилтийн харилцах	0.00	1,639.87
33	**АВЛАГА**	**325,203.15**	**426,805.66**
33100	Ажиллагчидтай холбогдсон авлага	684.66	0.00
33300	Татаас, санхүүжилтийн авлага	0.00	17,250.20
33400	Зээлийн хүүгийн авлага	5,238.90	1,785.20
33401	Дансны авлага /ТӨҮГ/	52,360.24	74,505.38
33402	Татвар, НДШ-ын авлага /ТӨҮГ/	4,188.81	901.81
33500	**Бусад авлага**	**262,730.54**	**332,363.07**
33510	Байгууллагаас авах авлага	6,731.71	114,030.86
33520	Хувь хүмүүсээс авах авлага	255,998.83	218,332.21
35	**БАРАА МАТЕРИАЛ**	**677,478.04**	**843,979.19**
35100	**Түүхий эд материал**	**17,348.79**	**14,981.94**
35110	Тусгай зориулалттай материал	0.00	80.15
35130	Эм боох материал	17,348.79	14,901.80
35400	**Хангамжийн материал**	**660,129.26**	**808,997.24**
35410	Бичиг хэргийн материал	219.14	1,152.90
35420	Аж ахуйн материал	36,150.54	46,909.17
35430	Сэлбэг хэрэгсэл	453.65	453.65
35440	Түлш, шатах тослох материал	11,309.69	15,245.89
35460	Хүнсний материал	0.00	480.73
35470	Бусад хангамжийн материал	611,996.23	744,754.90
35500	Биологийн хөрөнгө	0.00	20,000.00
2	**ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН**	**5,678,095.79**	**7,371,226.26**
39	**ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ**	**5,678,095.79**	**7,371,226.26**
39200	**Биет хөрөнгө**	**5,571,230.59**	**7,264,361.06**
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	4,617,481.90	5,987,739.18
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	-340,529.90	-484,288.77
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	447,199.75	572,319.75
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	-386,076.72	-296,113.90
39205	Машин тоног төхөөрөмж(компьютер)	1,110,517.86	1,275,680.34
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	-646,279.92	-776,597.22
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	351,048.96	416,640.26
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	-269,145.23	-305,371.69
39213	Түүх соёл, музейн дурсгалт зүйлс	186,577.59	186,577.59
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	823,969.84	1,065,611.10
39215	Хуримтлагдсан элэгдэл	-363,703.42	-423,067.55
39217	Ном	40,169.89	45,231.96
39300	**Биет бус хөрөнгө**	**106,865.20**	**106,865.20**
39301	Програм хангамж	22,105.20	22,449.20
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	-1,270.00	-1,270.00

39303	Бусад биет бус хөрөнгө	86,805.00	86,461.00
39304	Хуримтлагдсан элэгдэл	-775.00	-775.00
3	**НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II**	**7,957,484.02**	**10,752,775.92**
4	**НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР**	**899,021.85**	**1,514,157.28**
41	**БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР**	**899,021.85**	**1,514,157.28**
41300	**Өглөг**	**131,805.01**	**226,918.29**
41310	Ажилчидтай холбогдсон өглөг	14,914.83	22,312.27
41320	Бараа үйлчилгээний зардлын өглөг	169.81	64,370.10
41360	**Бусад өглөг**	**116,720.37**	**140,235.92**
41361	Байгууллагад төлөх өглөг	107,315.51	127,983.73
41362	Хувь хүмүүст төлөх өглөг	3,187.52	1,301.30
41363	Татварын өглөг /ТӨҮГ/	5,655.31	10,439.31
41364	НДШ-ийн өглөг /ТӨҮГ/	562.04	511.59
41400	**Урьдчилж орсон орлого**	**767,216.85**	**1,287,238.99**
41440	Бусад урьдчилж орсон орлого	767,216.85	1,287,238.99
5	**ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН**	**7,058,462.17**	**9,238,618.64**
51	**Засгийн газрын хувь оролцоо**	**7,058,462.17**	**9,238,618.64**
51100	Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	2,503,116.66	2,503,116.66
51200	**Хуримтлагдсан үр дүн**	**3,322,175.94**	**5,502,332.41**
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	1,460,274.27	3,322,175.94
51220	Тайлант үеийн үр дүн	1,861,901.66	2,180,156.48
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	1,233,169.57	1,233,169.57
6	**ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V**	**7,957,484.02**	**10,752,775.92**

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн үр дүнгийн тайлан

2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

(мянган төгрөгөөр)

Код	Үзүүлэлт	ӨМНӨХ ОН	ТАЙЛАНТ ОН
I	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)**	**6,787,840.02**	**9,922,070.78**
11	**ТАТВАРЫН ОРЛОГО**	**109,246.12**	**340,999.71**
110	**Орлогын албан татвар**	**80,365.38**	**87,519.86**
1100	**Хувь хүний орлогын албан татвар**	**80,365.38**	**87,519.86**
110002	Үйл ажиллагааны орлого	2,801.19	22,582.56
110003	Хөрөнгийн орлого	29,510.92	28,509.67
110004	Хөрөнгө борлуулсны орлого	506.00	8,519.74
110008	Шууд бус орлого	47,547.27	27,907.89
113	**Хөрөнгийн албан татвар**	**3,022.00**	**150,748.50**
113002	Бууны албан татвар	3,022.00	2,801.00
113004	Малд ногдуулах албан татвар	0.00	147,947.50
118	**Бусад татвар, төлбөр, хураамж**	**25,858.74**	**102,731.35**
1180	**Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж**	**5,702.95**	**7,594.63**
118001	Улсын тэмдэгтийн хураамж	2,012.95	1,169.63
118006	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны төлбөр	3,090.00	2,125.00
118009	Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж	600.00	4,300.00
1181	**Газрын төлбөр**	**16,937.08**	**57,847.67**
118101	Газрын төлбөр	16,937.08	57,847.67
1182	**Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр**	**3,213.71**	**12,289.05**
118202	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	2,000.00	0.00
118203	Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр	0.00	4,362.05
118204	Байгалийн ургамлын нөөц ашигласны төлбөр	1,213.71	7,927.00
1183	**Бусад татвар**	**5.00**	**25,000.00**

118301	Бусад татвар	5.00	25,000.00
12	**ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО**	**1,716,798.13**	**3,341,899.75**
120	**Нийтлэг татварын бус орлого**	**1,716,798.13**	**3,341,899.75**
120002	Хүүгийн орлого	22.04	0.00
120003	Торгуулийн орлого	19,267.50	19,450.00
120004	**Төсөв байгууллагын өөрийн орлого**	**482,164.25**	**1,207,734.00**
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	482,164.25	1,140,999.00
1200045	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого	0.00	66,735.00
120009	Бусад орлого	3,615.33	48,472.97
120010	Борлуулалтын орлого (Цэвэр) /ТӨҮГ/	305,978.96	427,128.62
120011	Борлуулалтын өртөг /ТӨҮГ/	234,184.41	354,056.43
120012	Эрхийн шимтгэлийн орлого /ТӨҮГ/	16,303.31	8,447.49
120017	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого - Үндсэн хөрөнгө	1,052,307.15	1,738,311.93
120018	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого - Бараа материал	71,324.00	246,411.17
13	**ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО**	**4,961,795.77**	**6,239,171.32**
1310	**Улсын төвлөрсөн төсвөөс**	**3,577,158.90**	**5,065,654.50**
131007	Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих	1,509,419.70	1,560,556.50
131008	Орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сангаас санхүүжих	2,067,739.20	3,505,098.00
1311	**Нэмэлт санхүүжилтийн орлого**	**63,831.01**	**415,113.70**
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	7,196.00	30,039.95
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	4,487.60	0.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	34,509.51	55,966.05
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	17,637.89	329,107.70
1320	**Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих**	**1,287,426.28**	**674,867.70**
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	788,667.95	169,491.10
132003	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг /орон нутгийн төсөвт байгууллага улсад төвлөрүүлэх орлого/	9,228.14	0.00
132006	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт / аймгаас авсан санхүүгийн дэмжлэг/	489,530.20	505,376.60
1330	**Төсвийн захирагчдаас**	**300.00**	**0.00**
133002	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	300.00	0.00
1340	**Нийгмийн даатгалын сангийн төсвөөс санхүүжих**	**33,079.58**	**83,535.42**
134002	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	33,079.58	83,535.42
II	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН**	**4,009,518.39**	**4,099,777.10**
21	**УРСГАЛ ЗАРДАЛ**	**4,009,518.39**	**4,099,777.10**
210	**БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ**	**3,300,609.44**	**3,997,872.06**
2101	**Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил**	**1,593,854.96**	**1,736,900.12**
210101	Үндсэн цалин	1,065,597.94	1,248,534.45
210102	Нэмэгдэл	277,414.30	317,283.94
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	0.00	1,237.00
210104	Урамшуулал	221,772.03	135,807.55
210105	Гэрээт ажлын хөлс	29,070.70	34,037.17
2102	**Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл**	**201,058.14**	**220,327.85**
210201	Тэтгэврийн даатгал	139,202.14	156,768.75
210202	Тэтгэмжийн даатгал	15,464.00	15,287.88
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	12,371.50	13,737.50
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	3,092.20	3,154.10
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	30,928.30	31,379.61
2103	**Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал**	**262,000.60**	**283,325.94**
210301	Гэрэл, цахилгаан	20,610.78	21,027.85

210302	Түлш, халаалт	238,373.07	259,489.59
210303	Цэвэр, бохир ус	3,016.75	2,808.50
2104	**Хангамж, бараа материалын зардал**	**71,543.70**	**71,013.68**
210401	Бичиг хэрэг	10,940.30	11,148.98
210402	Тээвэр, шатахуун	45,835.37	46,777.20
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	9,716.74	6,475.70
210404	Ном, хэвлэл	546.90	1,342.40
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	897.89	1,031.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	3,606.50	4,238.40
2105	**Нормативт зардал**	**109,816.06**	**172,508.33**
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	40,490.87	102,293.97
210502	Хоол, хүнс	66,524.69	67,188.55
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	2,800.50	3,025.81
2106	**Эд хогшил, урсгал засварын зардал**	**13,443.82**	**18,602.88**
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	3,490.00	954.60
210602	Тавилга	353.82	0.00
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	100.00	150.00
210604	Урсгал засвар	9,500.00	17,498.28
2107	**Томилолт, зочны зардал**	**4,945.72**	**5,614.40**
210702	Дотоод албан томилолт	4,945.72	5,614.40
2108	**Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж**	**102,198.29**	**351,019.34**
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	28,619.67	267,229.03
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	1,728.00	0.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	307.20	273.93
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	124.50	273.33
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	132.00	88.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	0.00	165.00
210807	Газрын төлбөр	110.96	41.47
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	226.00	302.00
210811	Ерөнхий ба удирдлагын зардал /ТӨҮГ/	65,586.61	75,799.78
210812	Санхүүгийн зардал /ТӨҮГ/	3,365.40	1,724.53
210814	Орлогын татварын зардал /ТӨҮГ/	1,997.94	5,122.29
2109	**Бараа үйлчилгээний бусад зардал**	**941,748.17**	**1,138,559.54**
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	509,967.79	761,428.76
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	6,745.30	9,157.10
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	425,035.07	367,973.69
213	**УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ**	**708,908.95**	**101,905.03**
2132	**Бусад урсгал шилжүүлэг**	**48,208.61**	**99,007.51**
213202	Нийгмийн даатгалын тэтгэвэр, тэтгэмж	0.00	90.72
213203	Нийгмийн халамжийн тэтгэвэр, тэтгэмж	8,193.40	8,102.68
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	3,783.00	17,068.16
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	14,293.14	28,582.25
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	4,560.50	0.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	17,378.57	45,163.70
2134	**Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт**	**636,712.78**	**277.08**
213401	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт төсөвт байгууллага	627,184.65	0.00
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	9,228.14	277.08
213405	Нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг	300.00	0.00
2135	**Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг**	**23,987.56**	**2,620.44**
213503	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	23,987.56	2,620.44

III	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (III)=(I)-(II)**	**2,778,321.63**	**5,822,293.68**
V	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН**	**916,419.96**	**3,642,137.21**
225001	Үндсэн хөрөнгө, бараа материал худалдсаны гарз	0.00	258,695.94
225010	Үнэ төлбөргүй гарсан зардал - Үндсэн хөрөнгө	916,419.96	3,383,441.26
VI	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ НИЙТ ҮР ДҮН (VI)=(III)+(IV)-(V)**	**1,861,901.66**	**2,180,156.48**

2.3 Аудит хийсэн нэгтгэсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

(мянган төгрөгөөр)

Код	Үзүүлэлт	ӨМНӨХ ОН	ТАЙЛАНТ ОН
I	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (I)**	**5,923,188.92**	**8,214,793.03**
11	**ТАТВАРЫН ОРЛОГО**	**109,246.12**	**340,999.71**
110	**Орлогын албан татвар**	**80,365.38**	**87,519.86**
1100	**Хувь хүний орлогын албан татвар**	**80,365.38**	**87,519.86**
110002	Үйл ажиллагааны орлого	2,801.19	22,582.56
110003	Хөрөнгийн орлого	29,510.92	28,509.67
110004	Хөрөнгө борлуулсны орлого	506.00	8,519.74
110008	Шууд бус орлого	47,547.27	27,907.89
113	**Хөрөнгийн албан татвар**	**3,022.00**	**150,748.50**
113002	Бууны албан татвар	3,022.00	2,801.00
113004	Малд ногдуулах албан татвар	0.00	147,947.50
118	**Бусад татвар, төлбөр, хураамж**	**25,858.74**	**102,731.35**
1180	**Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж**	**5,702.95**	**7,594.63**
118001	Улсын тэмдэгтийн хураамж	2,012.95	1,169.63
118006	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны төлбөр	3,090.00	2,125.00
118009	Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж	600.00	4,300.00
1181	**Газрын төлбөр**	**16,937.08**	**57,847.67**
118101	Газрын төлбөр	16,937.08	57,847.67
1182	**Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр**	**3,213.71**	**12,289.05**
118202	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	2,000.00	0.00
118203	Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр	0.00	4,362.05
118204	Байгалийн ургамлын нөөц ашигласны төлбөр	1,213.71	7,927.00
1183	**Бусад татвар**	**5.00**	**25,000.00**
118301	Бусад татвар	5.00	25,000.00
12	**ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО**	**851,247.04**	**1,700,445.10**
120	**Нийтлэг татварын бус орлого**	**851,247.04**	**1,700,445.10**
120002	Хүүгийн орлого	22.04	0.00
120003	Торгуулийн орлого	19,267.50	19,450.00
120004	**Төсөв байгууллагын өөрийн орлого**	**527,823.94**	**1,247,519.62**
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	45,659.70	106,520.62
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	482,164.25	1,140,999.00
120009	Бусад орлого	500.00	0.00
120013	Бараа борлуулсан, үйлчилгээ үзүүлсний орлого /ТӨҮГ/	303,633.56	433,475.48
13	**ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО**	**4,962,695.77**	**6,173,348.22**
1310	**Улсын төвлөрсөн төсвөөс**	**3,577,158.90**	**5,065,654.50**
131007	Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих	1,509,419.70	1,560,556.50
131008	Орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сангаас санхүүжих	2,067,739.20	3,505,098.00
1311	**Нэмэлт санхүүжилтийн орлого**	**63,831.01**	**414,366.70**
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	7,196.00	30,039.95
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	4,487.60	0.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	34,509.51	54,319.05
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий	17,637.89	330,007.70

	болсон нэмэлт орлого		
1320	**Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих**	**1,287,426.28**	**674,867.70**
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	788,667.95	169,491.10
132003	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг /орон нутгийн төсөвт байгууллага улсад төвлөрүүлэх орлого/	9,228.14	0.00
132006	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт / аймгаас авсан санхүүгийн дэмжлэг/	489,530.20	505,376.60
1330	**Төсвийн захирагчдаас**	**1,200.00**	**0.00**
133002	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	1,200.00	0.00
1340	**Нийгмийн даатгалын сангийн төсвөөс санхүүжих**	**33,079.58**	**18,459.32**
134002	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	33,079.58	18,459.32
II	**НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН**	**3,989,493.76**	**3,918,563.21**
21	**УРСГАЛ ЗАРДАЛ**	**3,989,493.76**	**3,918,563.21**
210	**БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ**	**3,282,662.18**	**3,813,919.46**
2101	**Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил**	**1,667,651.80**	**1,793,635.01**
210101	Үндсэн цалин	1,063,657.76	1,228,818.13
210102	Нэмэгдэл	277,414.30	317,290.47
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	0.00	1,237.00
210104	Урамшуулал	221,772.03	135,807.55
210105	Гэрээт ажлын хөлс	29,070.70	33,634.58
210106	Ажилагчдад төлсөн /ТӨҮГ/	75,737.02	76,847.28
2102	**Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл**	**202,968.00**	**222,486.65**
210201	Тэтгэврийн даатгал	139,886.80	155,939.55
210202	Тэтгэмжийн даатгал	15,464.00	15,287.90
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	12,371.50	13,737.50
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	3,092.20	3,154.10
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	30,928.30	31,379.60
210206	Нийгмийн даатгалын байгууллагад төлсөн /ТӨҮГ/	1,225.20	2,988.00
2103	**Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал**	**258,745.49**	**287,067.30**
210301	Гэрэл, цахилгаан	20,431.37	21,027.85
210302	Түлш, халаалт	202,564.49	236,069.76
210303	Цэвэр, бохир ус	3,196.15	2,808.50
210305	Ашиглалтын зардалд төлсөн /ТӨҮГ/	32,553.47	27,161.19
2104	**Хангамж, бараа материалын зардал**	**141,233.61**	**316,634.85**
210401	Бичиг хэрэг	10,754.80	11,942.34
210402	Тээвэр, шатахуун	45,835.37	46,785.36
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	9,716.74	6,475.70
210404	Ном, хэвлэл	546.90	1,342.40
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	880.50	661.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	3,606.50	4,391.90
210409	Түлш шатахуун, тээврийн хөлс, сэлбэг хэрэгсэлд төлсөн мөнгө /ТӨҮГ/	3,538.56	80,255.40
210410	Бараа материал худалдан авахад төлсөн /ТӨҮГ/	66,354.25	164,780.76
2105	**Нормативт зардал**	**108,682.36**	**103,390.92**
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	40,364.15	38,715.90
210502	Хоол, хүнс	65,517.71	61,592.92
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	2,800.50	3,082.10
2106	**Эд хогшил, урсгал засварын зардал**	**14,737.82**	**23,118.02**
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	4,784.00	4,991.60
210602	Тавилга	353.82	0.00
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	100.00	150.00
210604	Урсгал засвар	9,500.00	17,976.42
2107	**Томилолт, зочны зардал**	**4,945.72**	**5,614.40**
210702	Дотоод албан томилолт	4,945.72	5,614.40
2108	**Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр,**	**76,804.66**	**295,909.23**

	хураамж		
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	30,542.17	231,986.09
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	1,728.00	0.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	307.20	273.93
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	124.50	273.33
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	132.00	88.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	0.00	165.00
210807	Газрын төлбөр	110.96	41.47
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	226.00	302.00
210815	Хүүний төлбөр төлсөн /ТӨҮГ/	0.00	1,724.53
210816	Татварын байгууллагад төлсөн /ТӨҮГ/	19,484.73	26,661.74
210817	Даатгалын байгууллагад төлсөн /ТӨҮГ/	20,244.77	21,517.87
210818	Бусад мөнгөн зарлага /ТӨҮГ/	3,904.32	12,875.28
2109	**Бараа үйлчилгээний бусад зардал**	**806,892.72**	**766,063.09**
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	800,147.42	756,905.99
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	6,745.30	9,157.10
213	**УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ**	**706,831.58**	**104,643.75**
2132	**Бусад урсгал шилжүүлэг**	**45,231.24**	**101,746.23**
213203	Нийгмийн халамжийн тэтгэвэр, тэтгэмж	8,193.40	8,193.40
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	3,783.00	19,946.74
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	14,194.34	28,442.40
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	4,560.50	0.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	14,500.00	45,163.70
2134	**Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт**	**637,612.78**	**277.08**
213401	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт төсөвт байгууллага	627,184.65	0.00
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	9,228.14	277.08
213405	Нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг	1,200.00	0.00
2135	**Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг**	**23,987.56**	**2,620.44**
213503	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	23,987.56	2,620.44
III	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(I)-(II)**	**1,933,695.16**	**4,296,229.82**
IV	**ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (IV)**	**14,672.98**	**7,902.74**
140003	Бусдад олгосон зээл болон урьдчилгааны эргэн төлөлт	0.00	300.00
140007	Хүлээн авсан хүүний орлого	14,672.98	7,602.74
V	**ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (V)**	**1,028,412.75**	**3,455,659.16**
22	**ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ**	**1,028,412.75**	**3,455,659.16**
2200	**Дотоод эх үүсвэрээр**	**1,028,412.75**	**3,455,659.16**
223001	Бусад хөрөнгө	1,003,418.12	3,400,691.46
225106	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	7,903.00	41,167.70
225104	Бусад урт хугацаат хөрөнгө олж эзэмшихэд төлсөн /ТӨҮГ/	0.00	13,800.00
225105	Бусдад олгосон зээл болон урьдчилгаа /ТӨҮГ/	17,091.63	0.00
VI	**ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VI)=(IV)-(V)**	**-1,013,739.77**	**-3,447,756.42**
VII	**САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭНИЙ ДҮН**	**-191,186.78**	**-14,415.61**
14	**Бусад эх үүсвэр**	**30,000.00**	**15,584.39**
145007	Зээл авсан, өрийн үнэт цаас гаргаснаас хүлээн авсан	30,000.00	15,584.39
23	**ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ**	**90,000.00**	**0.00**
230001	Эргэж төлөгдөх зээл	90,000.00	0.00
25	**САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДАЛ**	**131,186.78**	**30,000.00**
250002	Зээл, өрийн үнэт цаасны төлбөр төлсөн мөнгө	131,186.78	30,000.00
VIII	**НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VIII)=(III)+(VI)+(VII)**	**728,768.61**	**834,057.79**
101	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	547,938.42	1,276,707.03
20	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	1,276,707.03	2,110,764.82

2.4 Аудит хийсэн нэгтгэсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

(мянган төгрөгөөр)

Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Засгийн газрын хувь оролцооны нийт дүн
1	2019 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	2,502,616.66	1,233,169.57	1,472,880.40	5,208,666.63
2	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	0.00	0.00	-12,606.13	-12,606.13
3	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	2,502,616.66	1,233,169.57	1,460,274.27	5,196,060.50
4	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт бууралт	0.00	0.00	0.00	0.00
5	Үндсэн хөрөнгийн өсөлт бууралт	0.00	0.00	0.00	0.00
6	Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз, гарз	0.00	0.00	0.00	0.00
7	Өмчид гарсан өөрчлөлт	500.00	0.00	0.00	500.00
8	Зарласан ногдол ашиг	0.00	0.00	0.00	0.00
9	Тайлант үеийн үр дүн	0.00	0.00	1,861,901.66	1,861,901.66
10	2020 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	2,503,116.66	1,233,169.57	3,322,175.94	7,058,462.17
11	2021 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл	2,503,116.66	1,233,169.57	3,322,175.94	7,058,462.17
12	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	0.00	0.00	0.00	0.00
13	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	2,503,116.66	1,233,169.57	3,322,175.94	7,058,462.17
14	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт бууралт	0.00	0.00	0.00	0.00
15	Үндсэн хөрөнгийн өсөлт бууралт	0.00	0.00	0.00	0.00
16	Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз, гарз	0.00	0.00	0.00	0.00
17	Өмчид гарсан өөрчлөлт	0.00	0.00	0.00	0.00
18	Зарласан ногдол ашиг	0.00	0.00	0.00	0.00
19	Тайлант үеийн үр дүн	0.00	0.00	2,180,156.48	2,180,156.48
20	2021 оны 12-р сарын 31-наарх үлдэгдэл	2,503,116.66	1,233,169.57	5,502,332.41	9,238,618.64

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

(мянган төгрөгөөр)

Код	Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан
II	**НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН**	**8,262,606.00**	**6,573,201.16**
21	**УРСГАЛ ЗАРДАЛ**	**3,418,787.00**	**3,172,509.70**
210	**БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ**	**3,349,542.60**	**3,104,292.46**
2101	**Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил**	**1,650,609.70**	**1,623,456.72**
210101	Үндсэн цалин	1,185,186.40	1,135,487.11
210102	Нэмэгдэл	310,425.10	317,290.47
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	5,796.00	1,237.00
210104	Урамшуулал	105,784.80	135,807.55
210105	Гэрээт ажлын хөлс	43,417.40	33,634.58
2102	**Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл**	**221,896.30**	**219,338.42**
210201	Тэтгэврийн даатгал	157,846.00	155,779.32
210202	Тэтгэмжийн даатгал	15,574.40	15,287.90
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	13,897.60	13,737.50
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	3,202.80	3,154.10
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	31,375.50	31,379.60
2103	**Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал**	**256,366.30**	**256,191.34**

210301	Гэрэл, цахилгаан	20,583.50	18,994.33
210302	Түлш, халаалт	230,317.30	234,388.52
210303	Цэвэр, бохир ус	5,465.50	2,808.50
2104	**Хангамж, бараа материалын зардал**	**63,840.50**	**53,612.12**
210401	Бичиг хэрэг	10,877.20	9,426.50
210402	Тээвэр, шатахуун	38,585.30	31,294.62
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	7,531.50	6,445.70
210404	Ном, хэвлэл	1,442.40	1,392.40
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	1,031.00	661.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	4,373.10	4,391.90
2105	**Нормативт зардал**	**104,921.60**	**102,835.52**
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	38,160.50	38,160.50
210502	Хоол, хүнс	62,719.00	61,592.92
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	4,042.10	3,082.10
2106	**Эд хогшил, урсгал засварын зардал**	**45,220.00**	**44,129.72**
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	27,220.00	27,171.80
210602	Тавилга	3,000.00	2,809.00
210604	Урсгал засвар	15,000.00	14,148.92
2107	**Томилолт, зочны зардал**	**5,688.20**	**5,614.40**
210702	Дотоод албан томилолт	5,688.20	5,614.40
2108	**Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж**	**62,862.20**	**57,591.22**
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	60,686.30	56,447.50
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	648.00	0.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	373.90	273.93
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	276.00	273.33
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	187.00	88.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	165.00	165.00
210807	Газрын төлбөр	140.00	41.47
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	386.00	302.00
2109	**Бараа үйлчилгээний бусад зардал**	**938,137.80**	**741,523.02**
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	928,975.70	732,365.92
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	9,162.10	9,157.10
213	**УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ**	**69,244.40**	**68,217.23**
2132	**Бусад урсгал шилжүүлэг**	**69,244.40**	**68,217.23**
213203	Нийгмийн халамжийн тэтгэвэр, тэтгэмж	8,193.40	8,193.40
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	19,947.70	19,946.74
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	28,572.80	28,442.40
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	12,530.50	11,634.70
22	**ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ**	**4,723,819.00**	**3,400,691.46**
223001	Бусад хөрөнгө	4,723,819.00	3,400,691.46
23	**ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ**	**120,000.00**	**0.00**
230001	Эргэж төлөгдөх зээл	120,000.00	0.00
III	**ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР**	**8,262,606.00**	**7,348,833.93**
31	**УЛСЫН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ**	**5,065,654.50**	**5,063,034.06**
310003	Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих	1,560,556.50	1,557,936.06
310004	Орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сангаас санхүүжих	3,505,098.00	3,505,098.00
32	**ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ**	**1,077,767.70**	**1,019,820.92**
320001	Орон нутгийн төсвөөс	1,077,767.70	1,019,820.92
33	**НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН САНГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ**	**34,362.80**	**18,459.32**
330002	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	34,362.80	18,459.32
35	**ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС**	**2,084,821.00**	**1,247,519.62**

350001	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	93,690.50	106,520.62
350002	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	863,080.40	1,140,999.00
350003	Урьд оны үлдэгдлээс санхүүжих	1,128,050.10	0.00
4	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	0.00	1,128,050.31
5	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	0.00	1,903,683.07

4.6 Аудит хийсэн нэмэлт санхүүжилтийн тайлан

(мянган төгрөгөөр)

Код	Үзүүлэлт	Гүйцэтгэл
II	**НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН**	**414,373.84**
21	**УРСГАЛ ЗАРДАЛ**	**414,373.84**
210	**БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ**	**335,982.66**
2101	**Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил**	**93,331.02**
210101	Үндсэн цалин	93,331.02
2102	**Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл**	**160.23**
210201	Тэтгэврийн даатгал	160.23
2103	**Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал**	**3,714.77**
210301	Гэрэл, цахилгаан	2,033.53
210302	Түлш, халаалт	1,681.24
2104	**Хангамж, бараа материалын зардал**	**18,036.57**
210401	Бичиг хэрэг	2,515.84
210402	Тээвэр, шатахуун	15,490.74
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	30.00
2105	**Нормативт зардал**	**555.40**
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	555.40
2106	**Эд хогшил, урсгал засварын зардал**	**13,148.50**
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	6,671.00
210602	Тавилга	2,500.00
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	150.00
210604	Урсгал засвар	3,827.50
2108	**Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж**	**182,496.10**
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	182,496.10
2109	**Бараа үйлчилгээний бусад зардал**	**24,540.08**
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	24,540.08
213	**УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ**	**78,391.17**
2132	**Бусад урсгал шилжүүлэг**	**33,529.00**
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	33,529.00
2133	**Олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг**	**44,862.17**
213405	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг	44,862.17
I	**ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР**	**416,013.70**
1311	**Нэмэлт санхүүжилтийн орлого**	**416,013.70**
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	30,039.95
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	55,966.05
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	330,007.70
III	**НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(II)-(I)**	**1,639.87**
10	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	1,639.87

3. Аудитын тайлан

3.1. ЕРӨНХИЙ ЗҮЙЛ

Төрийн аудитын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.2-т заасны дагуу Сүхбаатар сумын Засаг даргын 2020 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, жилийн төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын дүн, дүгнэлтийг төсвийн төвлөрүүлэн захирагч Б.Батхүрэл танд танилцуулж байна.

Энэхүү тайланд үйлчлүүлэгчийн санхүү, нягтлан бодох бүртгэл, дотоод хяналтын системд хийсэн үнэлгээний тойм, аудитын явцад илрүүлсэн зүйлс, гаргасан шийдлүүд, анхаарал хандуулахуйц залруулаагүй материаллаг болон материаллаг бус алдаа зөрчил зэрэг аудитын үр дүнгийн талаарх тайлбар, тодруулга, аудитын санал дүгнэлтийн хэлбэр, түүний үндэслэлийн талаар тус тус хураангуйлан тэмдэглэв.

Аудитын дүнд үндэслэсэн үйлчлүүлэгчийн нягтлан бодох бүртгэл, тайлагнал, дотоод хяналт, шилэн данстай холбоотой зөвлөмжүүдийг Менежментийн захидалд тусгасан болно.

Аудитыг 2022 оны 03 дугаар сарын 05-аас 2022 оны 03 дугаар сарын 20-ны хооронд гүйцэтгэж, аудитын тайланг 2022 оны 03 дугаар сарын 25-ны өдөр эцэслэн баталгаажуулж, төсвийн төвлөрүүлэн захирагчид хүргүүлэхээр төлөвлөн, Сүхбаатар аймаг дахь Төрийн аудитын газрын аудитор Э.Алтансүх гүйцэтгэв.

Сүхбаатар сумын Засаг даргын 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийн тайланг Үндэсний аудитын газарт 2022 оны 03 дугаар сарын 04-ний өдрийн 1/46 дугаар албан бичгээр ирүүлсэн байна.

3.2 Байгууллагын зорилго, үйл ажиллагаа, хууль, эрх зүй

Сүхбаатар сумын үйл ажиллагааны эрхэм зорилго нь “Төр засгаас гаргасан бодлого шийдвэрийг орон нутагт хэрэгжүүлж, ард иргэдийнхээ эрх ашгийг дээдэлж тэдний санал санаачилгад тулгуурлан, хувь хүн, өрх гэрийн хөгжлийг эрхэмлэж үндэсний баялаг бүтээгч иргэд бүхий байгаль орчинд ээлтэй, аялал жуулчлалыг дэмжсэн, хүнс хөдөө аж ахуй, жижиг дунд үйлдвэрлэл, эрүүл мэнд, соёл боловсрол, эдийн засаг, дэд бүтцийг хөгжүүлсэн, хүний амьдрах ажиллах, хөгжих таатай орчныг бүрдүүлнэ.” гэж тодорхойлсон байна.

Дээрх эрхэм зорилгынхоо хүрээнд дор дурдсан үйл ажиллагааны стратегийн зорилтыг хэрэгжүүлэхээр тодорхойлсон байна. Үүнд:

- Төсвийн хөрөнгийг үр ашигтайгаар зарцуулж, аливаа төсөл хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн эцсийн үр дүнг дээшлүүлэх, хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлэх, мэргэжилтэй ажилтан бэлтгэж ажлын байраар хангах замаар ажилгүйдэл, ядуурлыг бууруулах, төрийн үйлчилгээг иргэдэд хүнд сурталгүй, шуурхай хүргэх.
- Сум орон нутгийнхаа өнгө үзэмж, иргэдийн боловсрол, эрүүл мэндэд анхаарч иргэдийнхээ ажиллаж амьдрах таатай орчин нөхцөлийг бүрдүүлэх.

3.3 НЯГТЛАН БОДОХ БҮРТГЭЛИЙН ҮНДСЭН БОДЛОГО, ДОТООД ХЯНАЛТ

Сүхбаатар сумын Засаг дарга нь санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангаа Төсвийн тухай хууль болон УСНББОУС, түүнд нийцүүлэн баталсан төсвийн байгууллагын нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, журмын дагуу үнэн зөв бэлтгэх үүрэгтэй.

Тус байгууллагын мөрдөж байгаа Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, холбогдох стандарт, хууль тогтоомжтой нийцсэн байна.

Сүхбаатар сумын Засаг даргын санхүүгийн үйл ажиллагаанд нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг ашигладаггүй байна. Сүхбаатар аймгийн Засаг даргын 2009 оны 484 дугаар захирамжаар “Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг” батлагдсан байна. Харин 2009 оноос хойш нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичгийг шинэчлэн боловсруулаагүй нь санхүүгийн тайлан буруу илэрхийлэгдэх үр дагавартай байна.

Сүхбаатар сумын Засаг даргын үндсэн үйл ажиллагаа, санхүүгийн дотоод хяналтын эрсдэлийг төлөвлөлтийн үе шатанд дунд гэж үнэлсэн бөгөөд гүйцэтгэлийн шатанд дахин хянахад дотоодын хяналтын үр нөлөө дунд гэж үзлээ.

Сүхбаатар сумын сум хөгжүүлэх сангийн орлого, зарлагын ажил гүйлгээг нягтлан бодох бүртгэлийн дэлгэрэнгүй бүртгэлээр хөтлөөгүй, санхүүгийн программаар санхүүгийн тайланг гаргаагүй байна. Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 6.1 дэх заалтыг зөрчсөн байна. Мөн Сум хөгжүүлэх сангийн санхүүгийн тайланг гаргахдаа сум хөгжлийн сангийн зээлийн мэдээллийн системийн мэдээлэлтэй тулган баталгаажуулаагүй байна. Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20.2.5. дахь заалттай нийцэхгүй байна. Иймд Сум хөгжүүлэх сангийн орлого, зарлагын ажил гүйлгээг давхар бичилтийн аргаар хөтөлж, санхүүгийн тайланг программаар гаргах, зээлийн мэдээллийн сангийн мэдээлэлтэй тулган баталгаажуулах зөвлөмж хүргүүлсэн.

Түүнчлэн Хайлааст голомт ОНӨААТҮГ-ын санхүүгийн программын хувьд мөнгөн гүйлгээн тайлангийн санхүүгийн үйл ажиллагааны мөнгөн гүйлгээг алдаатай илэрхийлдэг, үндсэн хөрөнгө болон бараа материалын дэлгэрэнгүй бүртгэл болон ерөнхий журнал уялдаагүй, ерөнхий журнал дахь дебет, кредит ажил гүйлгээний дансны дугаар харагддаггүй, авлагын хугацаа, насжилтыг тооцоолдоггүй зэрэг алдаа, дутагдалтай байгаа нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20.2.4-д заасан нягтлан бодох бүртгэлийн дотоод хяналтыг хэрэгжүүлэхэд хүндрэл үүсгэдэг байна. Иймд санхүүгийн тайланг алдаагүй илэрхийлдэг, нягтлан бодох бүртгэлийн дотоод хяналтыг хэрэгжүүлэхэд тохиромжтой санхүүгийн программ хангамжтай болох зөвлөмж хүрүүлсэн.

3.4 Материаллаг байдал

Аудитыг төлөвлөх болон гүйцэтгэх үе шатны материаллаг байдлыг АДБОУС 2320 дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр нийт зардлыг сонгож, эрсдэлийн түвшинг “Дунд” гэж үнэлэн материаллаг байдлын хувь хэмжээг 1.5 хувиар тогтоов.

Төлөвлөлтийн шатанд материаллаг байдлын түвшнийг 2020 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн нийт зардлын 4,925.9 сая төгрөгийн 1.5 хувь буюу 73.9 сая төгрөгөөр тогтоов.

Гүйцэтгэлийн үе шатанд төлөвлөлтийн шатанд тогтоосон материаллаг байдлын түвшнийг өөрчлөх шаардлагагүй гэж үзсэн болно.

3.5 Санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн үзүүлэлт

3.5.1 Мөнгөн хөрөнгө

Мөнгөн хөрөнгийн эхний үлдэгдэл 1,276,707.0 мянган төгрөг, эцсийн үлдэгдэл 2,110,764.8 мянган төгрөг болж, 834,057.8 мянган төгрөгөөр өссөн байна.

Хүснэгт №1. Мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл /мянган төгрөг/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Төрийн сангийн харилах	*1,182,545.0*	*2,017,242.8*	*834,697.8*
Арилжааны банк дахь харилцах	*94,162.0*	*91,882.1*	*-2,279.9*
Нэмэлт санхүүжилтийн харилцах	*0.0*	*1,639.9*	*1,639.9*
Дүн	***1,276,707.0***	***2,110,764.8***	***834,057.8***

Эх сурвалж: Сүхбаатар сумын Засаг даргын 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэлд байгаа 2,017,242.8 мянган төгрөг төрийн сангийн урсгал санхүүжилтийн харилцах дансанд, 91,882.1 мянган төгрөг арилжааны банкны дансанд, 1,639.9 мянган төгрөг нэмэлт санхүүжилтийн харилцах дансанд байршиж байна. Харилцах дансны үлдэгдлийг байгууллагаар авч үзэхэд орон нутгийн хөгжлийн сан 1,299,424.9 мянга, эрүүл мэнд, боловсрол, хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сан 471,288.9 мянга, сум хөгжүүлэх сан 132,960.2 мянга, орон нутгийн ерөнхий орлогын данс 113,559.8 мянга, Хайлааст голомт ОНӨААТҮГ 78,456.6 мянга, Эмийн эргэлийн сан 13,425.5 мянга, Эрүүл мэндийн төв 1,648.9 мянган төгрөгийн үлдэгдэлтэй байна.

3.5.3 Авлага

Авлага дансны эхний үлдэгдэл 325,203.2 мянган төгрөг, эцсийн үлдэгдэл 426,805.7 мянган төгрөг болж, 101,602.5 мянган төгрөгөөр өссөн байна.

Хүснэгт №2. Авлагын үлдэгдэл /мянган төгрөг/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Татаас, санхүүжилтийн авлага	*684.66*	*0.00*	*-684.66*
Ажиллагчидтай холбогдсон авлага	*0.00*	*17,250.20*	*17,250.20*
Зээлийн хүүгийн авлага	*5,238.90*	*1,785.20*	*-3,453.70*
Дансны авлага /ТӨҮГ/	*52,360.24*	*74,505.38*	*22,145.13*
Татвар, НДШ-ын авлага /ТӨҮГ/	*4,188.81*	*901.81*	*-3,287.00*
Байгууллагаас авах авлага	*6,731.71*	*114,030.86*	*107,299.15*
Хувь хүмүүсээс авах авлага	*255,998.83*	*218,332.21*	*-37,666.62*
Дүн	***325,203.15***	***426,805.66***	***101,602.51***

Эх сурвалж: Сүхбаатар сумын Засаг даргын 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Авлагын дансанд сум хөгжүүлэх сангийн гэрээний хугацаа дууссан болон эргэн төлөлтийн хуваарийн дагуу төлөлтөө хийгээгүй 15 зээлдэгчийн 98,082.9 мянган төгрөгийн авлага байна. Энэ нь тус сангийн мөнгөн хөрөнгийн эргэлтийг удаашруулах сөрөг үр дагавартай байна.

Аудитын илрүүлэлт:

- *Тайлант оны эцэст Сүхбаатар сумын хүүхдийн цэцэрлэг 744.2 мянган төгрөгийн ХХОАТ-ын авлагын үлдэгдэлтэй, Эрүүл мэндийн төв 1,914.4 мянган төгрөгийн НДШ-ийн авлагын үлдэгдэлтэй, Засаг даргын тамгын газар 1,994.4 мянган төгрөгийн түлш халаалтын авлагын үлдэгдэлтэй буюу нийт 4,653.0 мянган төгрөгийн төсвийн зарцуулагдаагүй үлдэгдлийг төсөвт төвлөрүүлээгүй нь Төсвийн тухай хуулийн 6.4.8, 7.7, 45.2 дахь заалтыг зөрчсөн тул төлбөрийн акт тогтоов.*
- *Сүхбаатар сумын ЗДТГ-аас 2017 оноос хэрэгжүүлж байгаа "Малжуулах хөтөлбөр"-ийн 950 эм хонийг 9 иргэнд 106,050.0 мянган төгрөгөөр худалдан борлуулсан бөгөөд 66,735.0 мянган төгрөгийн авлагын үлдэгдлийг санхүүгийн тайланд тусгаагүй нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 14.4.2 дахь*

заалтыг зөрчсөн тул залруулга хийлгэж, санхүүгийн тайланд авлагаар тусгуулсан.

- *Сум хөгжүүлэх сангийн хувьд гэрээний хугацаа дууссан буюу 3 жил болсон боловч төлөгдөөгүй үндсэн зээлийн дүнгээс хугацаа хэтэрсэн хоног тутамд хүү тооцож авлагаар бүртгээгүй, мөн эргэн төлөлтийн хуваарийн дагуу зээлийн төлөлт хийгдээгүй хоног тутамд гүйцэтгээгүй үүргийн үнийн дүнгээс алданги бодож авлагаар бүртгээгүй байна. Энэ нь "Сум хөгжүүлэх сангийн хөрөнгийг бүрдүүлэх, зарцуулах, тайлагнах, хяналт тавих журам"-ын 1.6.1, 1.7 дахь заалтыг зөрчсөн тул зөвлөмж хүргүүлэв.*

3.5.6 БАРАА МАТЕРИАЛ

Бараа материалын эхний үлдэгдэл 677,478.0 мянган төгрөг, эцсийн үлдэгдэл 843,979.2 мянган төгрөг болж, 166,501.2 мянган төгрөгөөр өссөн байна.

Хүснэгт №3. Бараа материалын үлдэгдэл /мянган төгрөг/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Тусгай зориулалттай материал	0.00	80.15	80.15
Эм боох материал	17,348.79	14,901.80	-2,446.99
Бичиг хэргийн материал	219.14	1,152.90	933.76
Аж ахуйн материал	36,150.54	46,909.17	10,758.63
Сэлбэг хэрэгсэл	453.65	453.65	0.00
Түлш, шатах тослох материал	11,309.69	15,245.89	3,936.20
Хүнсний материал	0.00	480.73	480.73
Бусад хангамжийн материал	611,996.23	744,754.90	132,758.67
Биологийн хөрөнгө	0.00	20,000.00	20,000.00
Дүн	**677,478.04**	**843,979.19**	**166,501.14**

Эх сурвалж: Сүхбаатар сумын Засаг даргын 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Тайлант онд бараа материал төсвийн хөрөнгөөр бэлтгэсэн 566,230.0 мянга, үнэ төлбөргүй хүлээн авсан 246,411.2 мянган төгрөгөөр нэмэгдсэн, зарцуулсан 640,517.3 мянган төгрөгөөр хасагдсан байна. Сүхбаатар сумын төвд 2017 оноос баригдаж эхэлсэн 1,500,064.5 мянган төгрөгийн төсөвт өртөгтэй замын ажлын 2019 оны эцсийн байдлаар гаргасан 607,078.5 мянган төгрөгийн ажлын гүйцэтгэлээр сумын ЗДТГ-ын бусад хангамжийн материалд бүртгэсэн байна. Энэ нь бараа материалын нийт үлдэгдлийн 71.9 хувийг эзэлж байна.

Аудитын илрүүлэлт:

- *Малын чанарыг сайжруулах зорилгоор Үзэмчин, Баяндэлгэрийн улаан үүлдрийн өсвөр хээлтүүлэгч бойжуулж, бог малын цөм сүрэг бий болгох ажил үйлчилгээний гэрээний дагуу ОНХС-аас 20,000.0 мянган төгрөгийн хөрөнгө зарцуулсан байна. Үзэмчин үүлдрийн 70 хурган хуц, Баяндэлгэрийн улаан үүлдрийн 30 ишгэн ухныг сумын ЗДТГ-ын данс бүртгэлд тусгаагүй нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 14.4.2 дахь заалтыг зөрчсөн тул ЗДТГ-ын санхүүгийн тайланд залруулга хийлгэж, эргэлтийн хөрөнгөнд тусгуулсан.*

3.5.7 Үндсэн хөрөнгө

Үндсэн хөрөнгийн эхний үлдэгдэл 5,678,095.8 мянган төгрөг, эцсийн үлдэгдэл 7,371,226.3 мянган төгрөг болж, 1,693,130.5 мянган төгрөгөөр өссөн байна.

Хүснэгт №4. Үндсэн хөрөнгийн үлдэгдэл /мянган төгрөг/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Барилга, байгууламж, орон сууц	4,276,952.00	5,503,450.41	1,226,498.41
Авто-тээврийн хэрэгсэл	61,123.03	276,205.85	215,082.82
Машин тоног төхөөрөмж(компьютер)	464,237.94	499,083.12	34,845.18
Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	81,903.73	111,268.57	29,364.84
Түүх соёл, музейн дурсгалт зүйлс	186,577.59	186,577.59	0.00
Бусад үндсэн хөрөнгө	460,266.41	642,543.55	182,277.14
Ном	40,169.89	45,231.96	5,062.07
Програм хангамж	20,835.20	21,179.20	344.00
Бусад биет бус хөрөнгө	86,030.00	85,686.00	-344.00
Дүн	**5,678,095.79**	**7,371,226.26**	**1,693,130.47**

Эх сурвалж: Сүхбаатар сумын Засаг даргын 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Тайлант онд үндсэн хөрөнгө төсвийн хөрөнгөөр бэлтгэсэн 41,167.7 мянга, балансаас балансstates шилжүүлэн авсан 353,783.1 мянга, үнэ төлбөргүй хүлээн авсан 1,987,135.7 мянган төгрөгөөр нэмэгдсэн, балансаас балансад шилжүүлсэн 319,967.1 мянга, акталсан 89,285.0 мянга төгрөгөөр хасагдсан байна.

Аудитын илрүүлэлт:

- *Үндсэн хөрөнгийн ашиглалтын хугацааг эдийн засгийн өгөөжтэй уялдуулан зөв тогтоогоогүйгээс элэгдлээрээ анхны өртгөө бүрэн нөхсөн үлдэх өртөггүй хөрөнгө ЗДТГ-т 208 ширхэг, Хүүхдийн цэцэрлэгт 46 ширхэг, ЕБС-д 159 ширхэг, ЭМТ-д 139 ширхэг, нийт 552 ширхэг үлдэгдэл өртөггүй хөрөнгө тус байгууллагуудын санхүүгийн тайланд бүртгэлтэй байна. Энэ нь УСНББОУС 17 Үндсэн хөрөнгийн 67 дугаар зүйлд тусгасан “Хөрөнгийн үлдэх өртөг ба ашиглалтын хугацааг наад зах нь санхүүгийн жил бүрийн эцэст хянаж үзэх ба хэрэв хүлээлт нь өмнөх тооцооллоос өөр байвал уг өөрчлөлтийг УСНББОУС 3 тооцооллын өөрчлөлтийн дагуу тайлагнана" заалттай нийцэхгүй байгаа тул зөвлөмж хүргүүлэв.*
- *Нэг бүр нь 58.5 мянган төгрөгийн үнэтэй 2 ширхэг утлагын аппаратыг 2018 онд орлого авахдаа тоо хэмжээ, үнийн дүнг зөрүүлж бүртгэсэн нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5.1.4 дэх заалтыг зөрчсөн тул бүртгэлийн алдааг залруулах зөвлөмж хүргүүлэв.*

3.5.8 Өр төлбөр

Нийт өр төлбөрийн эхний үлдэгдэл 899,021.9 мянга, эцсийн үлдэгдэл 1,513,280.0 мянган төгрөг болж, 614,258.2 мянган төгрөгөөр өссөн байна.

Хүснэгт №5. Өр төлбөрийн үлдэгдэл /мянган төгрөг/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Ажилчидтай холбогдсон өглөг	14,914.83	22,312.27	7,397.44
Бараа үйлчилгээний зардлын өглөг	169.81	64,370.10	64,200.29
Байгууллагад төлөх өглөг	107,315.51	127,983.73	20,668.22
Хувь хүмүүст төлөх өглөг	3,187.52	1,301.30	-1,886.21
Татварын өглөг /ТӨҮГ/	5,655.31	10,439.31	4,784.00
НДШ-ийн өглөг /ТӨҮГ/	562.04	511.59	-50.46
Бусад урьдчилж орсон орлого	767,216.85	1,287,238.99	520,022.14
Дүн	**899,021.85**	**1,514,157.28**	**615,135.43**

Эх сурвалж: Сүхбаатар сумын Засаг даргын 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Өр төлбөр дансны үлдэгдэл өсөхөд ЕБС-ийн шинээр баригдсан спорт заалны халаалтын өглөг 56,051.9 мянга, Хайлааст голомт ОНӨААТҮГ-ын үнэ төлбөргүй хүлээн

авсан үндсэн хөрөнгийг орлогын аргаар бүртгэсэнтэй холбоотойгоор урьдчилж орлого дансны үлдэгдэл 520,022.1 мянган төгрөгөөр өссөн нь голлон нөлөөлсөн байна.

Аудитын илрүүлэлт:

- *Сүхбаатар сумын ИТХ, ЗДТГ, Цэцэрлэг, ЭМТ болон Хайлааст голомт ОНӨААТҮГ-ын татварын өр төлбөрийн үлдэгдлийг татварын тодорхойлолттой тулган шалгахад зөрүүтэй байна. Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 12.2.1 дэх заалтыг зөрчсөн тул зөвлөмж хүргүүлсэн.*
- *ЕБС нь 56,051.9 мянган төгрөгийн түлш халаалтын өр төлбөр, 312.3 мянган төгрөгийн ХХОАТ-ын өр, байгууллагад төлөх 54.0 мянган төгрөгийн, нийт 56,418.1 мянган төгрөгийн өр төлбөртэй байна. Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.8, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20.2.5 дахь заалтыг зөрчсөн тул зөвлөмж хүргүүлсэн.*

3.5.9 Засгийн газрын хувь оролцоо

Засгийн газрын хувь оролцоо дансны эхний үлдэгдэл 7,058,462.2 мянга, эцсийн үлдэгдэл 9,238,618.7 мянган төгрөг болж, 2,180,156.5 мянган төгрөгөөр өссөн байна.

Хүснэгт №6. Засгийн газрын хувь оролцооны үлдэгдэл /мянган төгрөг/

Үзүүлэлт	*Эхний үлдэгдэл*	*Эцсийн үлдэгдэл*	*Өсөлт (+), Бууралт (-)*
Засгийн газрын хувь оролцоо	***7,058,462.17***	***9,238,618.64***	***2,180,156.48***
Засгийн газрын оруулсан капитал	*2,503,116.66*	*2,503,116.66*	*0.00*
Хуримтлагдсан үр дүн	***3,322,175.94***	***5,502,332.41***	***2,180,156.48***
Өмнөх үеийн үр дүн	*1,460,274.27*	*3,322,175.94*	*1,861,901.66*
Тайлант үеийн үр дүн	*1,861,901.66*	*2,180,156.48*	*318,254.81*
Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	*1,233,169.57*	*1,233,169.57*	*0.00*

Эх сурвалж: Сүхбаатар сумын Засаг даргын 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Засгийн газрын хувь оролцоо дансны үлдэгдэл 9,246,083.6 мянган төгрөг болж 2,180,156.5 мянган төгрөгөөр өссөн нь тайлант үеийн үр дүнгээс шалтгаалжээ.

3.5.10 Орлогын данс

Орлогын албан татвар 87,519.8 мянга, хөрөнгийн албан татвар 150,748.5 мянга, бусад татвар, төлбөр, хураамж 102,731.4 мянга, татварын бус орлого 3,341,899.8 мянга, улсын төсвийн санхүүжилт 5,065,654.5 мянга, нэмэлт санхүүжилтийн орлого 415,113.7 мянга, орон нутгийн төсвийн санхүүжилт 674,867.7 мянга, эрүүл мэндийн даатгалын сангийн санхүүжилт 83,535.4 мянга, нийт 9,922,070.8 мянган төгрөгийн орлого орсон байна.

Аудитын илрүүлэлт:

- *Сум хөгжүүлэх сангийн хүүгийн орлогыг орлого, үр дүнгийн тайланд илэрхийлээгүй, мөнгөн гүйлгээний тайланд хүүгийн орлогыг зээлийн эргэн төлөлтийн дүнтэй нэгтгэн тайлагнасан байна. Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 14.4.5 дэх заалтыг зөрчсөн тул зөвлөмж хүргүүлсэн.*

3.5.11 Зардлын данс

Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил 1,736,900.1 мянга, ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл 220,327.9 мянга, байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал 283,326.0 мянга, хангамж, бараа материалын зардал 71,013.7 мянга, нормативд зардал 172,508.3 мянга, эд хогшил, урсгал засварын зардал 18,602.9 мянга, томилолт, зочны

зардал 5,614.4 мянга, бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж 351,019.3 мянга, бараа үйлчилгээний бусад зардал 1,138,559.5 мянга, бусад урсгал шилжүүлэг 101,905.0 мянга, үйл ажиллагааны бус зардалд 3,642,137.2 мянга, нийт 7,741,914.3 мянган төгрөгийн зардал тайлагнасан байна.

Аудитын илрүүлэлт:

- *Ерөнхий боловсролын сургууль хөдөлмөрийн чадвар алдсаны акттай 1 хүний цалингаас ХХОАТ-ыг чөлөөлөлгүй тооцсоноос 574.8 мянган төгрөгийг илүү суутгасан. Энэ нь Хувь хүний орлогын албан татварын тухай хуулийн 22.1 дэх заалтыг зөрчсөн тул төлбөрийн акт тогтоосон.*
- *Ерөнхий боловсролын сургууль нийт 7 аж ахуйн нэгж байгууллагатай холбоотой 5,278.9 мянган төгрөгийн худалдан авалт татварын цахим системд бүртгэгдээгүй, И баримтаар нотлогдохгүй байна. Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 13.7, 20.2.6, Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуулийн 17.3.2 дахь заалтыг зөрчсөн тул албан шаардлага хүргүүлсэн.*
- *Хайлааст голомт ОНӨААТҮГ тайлант онд 1,115.1 мянган төгрөгийн НӨАТ ногдох 12,266.5 мянган төгрөгийн тээврийн хөлсийг Шаргын хурд ХХК-нд шилжүүлсэн боловч НӨАТ-ын баримт татварын цахим системд шивэгдээгүй байна. Энэ нь Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуулийн 17.3.2 дахь заалтыг зөрчсөн тул зөвлөмж хүргүүлсэн.*
- *Эрүүл мэнд, боловсрол, хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сангийн хөрөнгөөр худалдан авсан бараа, ажил, үйлчилгээний НӨАТ-ын баримтыг сумын ЗДТГ-ын регистрээр бус тухайн хөрөнгө материалыг хүлээн авсан төсвийн бусад байгууллагын регистрээр татварын цахим системд бэлтгэн нийлүүлэгч байгууллагуудаар шивүүлсэн байна. Энэ нь Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуулийн 17.3.1, 17.3.2 дахь заалтыг зөрчсөн тул зөвлөмж хүргүүлсэн.*

3.6 Төсвийн гүйцэтгэлийн талаарх тайлбар, тодруулга

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасны дагуу төсвийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, төсвийн захирагч нь энэ хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д заасан төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

Орон нутгийн төсвийн орлого бүрдүүлэлт

Сүхбаатар сумын ИТХ-ын “2021 оны орон нутгийн төсөв батлах тухай” 2020 оны 12 сарын 18-ны өдрийн А/07 дугаар тогтоолд орон нутгийн нийт төсвийн орлогыг 6,616,506.9 мянган төгрөгөөр баталжээ. Сүхбаатар сумын ИТХ-ын “2021 оны төсвийн тодотгол батлах тухай” 2021 оны 8 сарын 05-ны өдрийн А/53 дугаар тогтоолоор орон нутгийн төсвийн нийт орлогыг 8,102,764.9 мянган төгрөгөөр тодотгосон байна. Төсөв тодотгосон тогтоолд заасаар Сүхбаатар сумын Засаг дарга тайлант онд 350,100.0 мянган төгрөгийн орлого орон нутгийн төсөвт төвлөрүүлэхээр батлагдсанаас гүйцэтгэлээр 360,449.7 мянган төгрөгийн орлогыг бүрдүүлж, төлөвлөгөөг 103.0 хувиар биелүүлсэн байна.

Хүснэгт №7. Төвлөрүүлэх орлого /мянган төгрөг/

Орлогын төрөл	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Хувь
Үйл ажиллагааны орлого	*22,000.00*	*22,582.56*	*582.56*	*2.6*
Хөрөнгийн орлого	*30,000.00*	*28,509.67*	*-1,490.33*	*-5.0*
Хөрөнгө борлуулсны орлого	*7,500.00*	*8,519.74*	*1,019.74*	*13.6*
Шууд бус орлого	*22,200.00*	*27,907.89*	*5,707.89*	*25.7*
Бууны албан татвар	*3,500.00*	*2,801.00*	*-699.00*	*-20.0*
Малд ногдуулах албан татвар	*154,400.00*	*147,947.50*	*-6,452.50*	*-4.2*
Улсын тэмдэгтийн хураамж	*2,500.00*	*1,169.63*	*-1,330.37*	*-53.2*
Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал	*25,000.00*	*2,125.00*	*-22,875.00*	*-91.5*

ашигласны төлбөр				
Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж	*4,000.00*	*4,300.00*	*300.00*	*7.5*
Газрын төлбөр	*25,000.00*	*57,847.67*	*32,847.67*	*131.4*
Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр	*2,000.00*	*4,362.05*	*2,362.05*	*118.1*
Агнуурын нөөц ашигласны төлбөр	*5,000.00*	*0.00*	*-5,000.00*	*-100.0*
Байгалийн ургамлын нөөц ашигласны төлбөр	*2,000.00*	*7,927.00*	*5,927.00*	*296.4*
Бусад татвар	*25,000.00*	*25,000.00*	*0.00*	*0.0*
Торгуулийн орлого	*20,000.00*	*19,450.00*	*-550.00*	*-2.8*
Нийт дүн	***350,100.00***	***360,449.71***	***10,349.71***	***3.0***

Агнуурын нөөц ашигласны төлбөрийн орлого 5,000.0 мянган төгрөгөөр тасарсан нь ковид цар тахлын улмаас хөдөөгийн багуудад эргүүл, хяналт шалгалтын ажил хийгээгүйгээс шалтгаалсан байна. Түгээмэл тархацтай ашиг малтмал ашигласны төлбөрийн орлого 22,875.0 мянган төгрөгөөр тасарсан нь ковид цар тахлын улмаас тус суманд үйл ажиллагаа явуулж байгаа уул уурхайн компаниудын сул зогсолтоос шалтгаалсан байна.

Төсвийн төлөвлөлт

Тус сумын Засаг даргын 2021 оны төсвийн төсөлд зардлыг санхүүжүүлэх эх үүсвэрийг 6,616,506.9 мянган төгрөгөөр, нийт зарлагыг 6,616,506.9 мянган төгрөгөөр тооцон төлөвлөж, дээд шатны төсвийн захирагчид хүргүүлсэн байна. Сүхбаатар сумын Засаг даргын хүргүүлсэн төсвийн төсөлд тусгагдсан орлого, зарлагын дүнгээр Сүхбаатар сумын ИТХ баталсан байна.

Төсвийн гүйцэтгэл

Тайлант онд Сүхбаатар сумын Засаг даргын хэрэгжүүлэх 24 хөтөлбөрт зориулан 8,262,606.0 мянган төгрөгийн төсөв батлагдсанаас 3,418,787.0 мянган төгрөгийг урсгал зардалд, 4,723,819.0 мянган төгрөгийг хөрөнгийн зардалд, 120,000.0 мянган төгрөгийг сум хөгжүүлэх сангаас олгох зээлд зарцуулахаар батлагджээ.

Гүйцэтгэлээр сум хөгжүүлэх сангийн зээлийн эргэн төлөлт 106,520.6 мянга, БЭМС-ийн санхүүжилт 1,140,999.0 мянга, орон нутгийн төсвөөс 1,019,820.9 мянга, тусгай зориулалтын шилжүүлгээс 1,557,936.1 мянга, Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас 18,459.3 мянга, орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сангаас санхүүжих 3,505,098.0 мянга, нийт 7,348,833.9 мянган төгрөгийн санхүүжилт авсан байна.

Төсвийн нийт зардлын гүйцэтгэл 6,573,201.2 мянган төгрөг буюу 79.6 хувьтай байгаа нь орон нутгийн хөгжлийн сангийн зардлын гүйцэтгэл төлөвлөснөөс 1,323,127.5 мянган төгрөгөөр бага, эрүүл мэнд, боловсрол, хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сангийн зардлын гүйцэтгэл төлөвлөснөөс 193,370.2 мянган төгрөгөөр бага, сум хөгжүүлэх сангийн эргэн төлөгдөх зээлийн зардалд 120,000.0 мянган төгрөг төлөвлөсөн боловч тайлант онд зээл олгоогүйтэй холбоотой байна.

Нэмэлт санхүүжилт

Төсвийн тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.2-т нэмэлт төсөв, түүнтэй холбогдсон үйл ажиллагаа нь төсвийн нэгэн адил санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн бүрэлдэхүүн хэсэг байна гэж заасны дагуу байгууллага нэмэлт санхүүжилтийн тайлан гаргах үүрэгтэй.

Төрийн болон орон нутгийн этгээдээс авсан хандив, тусламж 30,040.0 мянга, дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө 55,966.1 мянга, Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого 330,007.7 мянга, нийт 416,013.7 мянган төгрөгийн орлогыг бүрдүүлжээ.

Үүнээс цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил 93,331.0 мянга, ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл 160.2 мянга, байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал 3,714.8 мянга, хангамж, бараа материалын зардал 18,036.6 мянга, нормативд зардал 555.4 мянга, эд хогшил, урсгал засварын зардал 13,148.5 мянга, бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж 182,496.1 мянга, бараа үйлчилгээний бусад зардал 24,540.1 мянга, урсгал шилжүүлэг 78,391.1 мянга, нийт 414,373.8 мянган төгрөгийг зарцуулж, 1,639.9 мянган төгрөг харилцах дансанд үлдэгдлээр байна.

3.7 Шилэн дансны мэдээлэл

Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор батлагдсан “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам”-ын заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор www.shilendans.gov.mn цахим хуудсанд мэдээллийг оруулсан байх үүрэгтэй.

Сүхбаатар сумын Засаг даргын шилэн дансны мэдээллийг шалгахад төсвийн хөтөлбөр, хөтөлбөрийн хүрэх үр дүнгийн талаарх тоон болон чанарын үзүүлэлт, биелэлтийг мэдээлээгүй, 47 мэдээллийг хугацаа хоцроож мэдээлсэн нь Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор баталсан “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам”-тай нийцэхгүй байна.

Сүхбаатар сумын Засаг даргын харьяа байгууллагууд шилэн дансны цахим хуудаст мэдээллийг хуульд заасан хугацаанд мэдээлсэн эсэхийг шалгахад ИТХ 6 мэдээлэл, ЗДТГ 15 мэдээлэл, ЕБС 4 мэдээлэл, Цэцэрлэг 17 мэдээлэл, Хайлааст голомт 33 мэдээлэл, ЭМТ 88 мэдээллийг хугацаа хоцроож мэдээлсэн. ИТХ, ЗДТГ, ЕБС болон Цэцэрлэг санхүүжилтийг тухай бүр, жилийн дүн нь 5 сая төгрөгөөс дээш бараа, ажил үйлчилгээний худалдан авалтыг өссөн дүнгээр сар бүр мэдээлээгүй байна. Мөн орон нутгийн хөгжлийн сан, эрүүл мэнд, боловсрол, хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сан, сум хөгжүүлэх сангууд бие даасан шилэн дансны хаяггүй, тухайн сангуудын санхүүгийн тайлан болон холбогдох бусад мэдээлэл бүрэн бус мэдээлэгдсэн байна.

3.8. ӨМНӨХ ЗӨВЛӨМЖИЙН ХЭРЭГЖИЛТИЙН ТАЛААРХ ТАЙЛБАР, ТОДРУУЛГА

Өмнөх оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар Сүхбаатар сумын Засаг даргад 183,900.0 мянган төгрөгийн зөрчлийг давтан гаргахгүй байх 1 албан шаардлага, 2 зөвлөмж хүргүүлсэн ба хэрэгжилт дараах байдалтай байна.

Хүснэгт №8. Өмнөх оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар өгсөн албан шаардлага, зөвлөмжийн хэрэгжилт /мянган төгрөг/

Үзүүлэлт	Өмнөх оны илрүүлэлт		Биелэлт		Биелэгдээгүй		Хэрэгжилтийн хувь
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	
Албан шаардлага	1	183,900.0	1	183,900.0			100
Зөвлөмж	2	0.0	2	0.0			100
Нийт	**3**	**183,900.0**	**3**	**183,900.0**			**100**

3.9 Аудитын явцад хэрэгжүүлсэн горим сорил, түүний үр дүн

Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд харьяа 6 төсвийн байгууллага, 1 орон нутгийн өмчит аж ахуйн нэгж, 4 тусгай сангийн нийт 11 санхүүгийн тайлан нэгтгэгдсэнээс 5 байгууллагад дүгнэлт гаргаж, 6 байгууллага түүврээр хамрагдсан.

Аудитад хамрагдсан харьяа байгууллагуудын санхүүгийн тайланд “Зөрчилгүй” 6 дүгнэлт өгсөн байна.

Аудитаар нягтлан бодох бүртгэл, худалдан авах ажиллагааны дотоод хяналт, шилэн данстай холбоотой зөрчлийг арилгах, давтан гаргахгүй байх 6 зөвлөмжийг хүргүүллээ. Төвлөрүүлэн захирагчид өгсөн 6 зөвлөмжийг менежментийн захидалд дурдсан болно.

Харьяа байгууллагуудын санхүүгийн тайланд хийсэн аудитаар нийт 964,867.6 мянган төгрөгийн алдаа, зөрчил илрүүлснээс 86,735.0 мянган төгрөгийн 2 алдааг аудитын явцад залруулж, 5,227.8 мянган төгрөгийн 4 зөрчилд төлбөрийн акт тогтоож, 5,278.9 мянган төгрөгийн 2 зөрчлийг арилгах албан шаардлага хүргүүлж, 867,625.9 мянган төгрөгийн зөрчлийг арилгах, давтан гаргахгүй байх 25 зөвлөмжийг хүргүүллээ.

3.10 Дараагийн аудитаар авч үзэх буюу анхаарал татахуйц бусад чухал асуудал

Дараагийн аудитаар биологийн хөрөнгө болох мал амьтадыг бодит үнэ цэнийн аргаар санхүүгийн тайланд толилуулсан эсэх; орон нутгийн хөгжлийн сан болон эрүүл мэнд, боловсрол, хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сангийн хөрөнгөөр санхүүжүүлсэн төсөл арга хэмжээнүүдийг дуусаж, ашиглагч байгууллагын данс бүртгэлд шилжүүлэх хүртэл хугацаанд тухайн сангуудын санхүүгийн тайланд бүртгэсэн эсэх; тус сумын ЗДТГ-ын бусад хангамжийн материалд 607,078.5 мянган төгрөгийн бүртгэлтэй байгаа замын ажлын гүйцэтгэлийг тухайн замын ажил дууссаны дараа санхүүгийн тайланд үнэн зөв тайлагнасан эсэх асуудлыг авч үзэхээр төлөвлөж байна.

4. МЕНЕЖМЕНТИЙН ЗАХИДАЛ

Менежментийн захидалд цаашид анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлоор нь эрэмбэлэн үзүүлэв. Үүнд:

3.1 Орон нутгийн ерөнхий орлогын нягтлан бодох бүртгэл, дотоод хяналттай холбоотой асуудал

3.1.1 *Илрүүлэлт:* Орон нутгийн ерөнхий орлогын хувьд нягтлан бодох бүртгэлийн дэлгэрэнгүй бүртгэл, журнал хөтлөлгүйгээр, Э-Тайланд холбогдох тоон утгуудыг шивж санхүүгийн тайланг гаргасан байна. Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 14.2, 14.4, Төсвийн тухай хуулийн 6.3.2, 37.1.7 заалттай нийцэхгүй байна.

3.1.2 *Эрсдэл:* Нягтлан бодох бүртгэлийг НББ-ийн тухай хуульд заасан дараалаар хөтлөөгүйн улмаас санхүүгийн тайланг алдаатай илэрхийлэх.

3.1.3 *Өгсөн зөвлөмж:* Орон нутгийн ерөнхий орлогын орлого, зарлагын ажил гүйлгээг нягтлан бодох бүртгэлийн журнал, дэлгэрэнгүй бүртгэлээр хөтөлж, санхүүгийн тайланг программаар гаргах.

3.1.4 *Байгууллагаас өгсөн хариу, тайлбар*: Хүлээн зөвшөөрсөн:

3.2 Орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтын төсөл арга хэмжээний зардлын нягтлан бодох бүртгэл, дотоод хяналттай холбоотой асуудал

3.2.1 *Илрүүлэлт:* Сумын орон нутгийн хөгжлийн сан болон эрүүл мэнд, боловсрол, хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сангийн хөрөнгөөр санхүүжүүлсэн төсөл арга хэмжээний зардлыг бүртгэхдээ тухайн сангуудын санхүүгийн байдлын тайлангийн дуусаагүй үйлдвэрлэл дансанд төсөл арга хэмжээ тус бүрээр дэд данс нээж холбогдох зардлыг хуримтлуулан бүртгээгүй, сумын санхүүгийн албаны дарга арга зүйн удирдлагаар хангаж ажиллаагүй байна. Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 14.3.3 /дэлгэрэнгүй болон ерөнхий данс хөтлөх/ заалттай нийцэхгүй байна.

3.2.2 *Эрсдэл:* Орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтын төсөл арга хэмжээний зардлыг дуусаагүй үйлдвэрлэл дансанд төсөл арга хэмжээ тус бүрээр дэд дансанд хуримтлуулан бүртгээгүйн улмаас нягтлан бодох бүртгэлийн хяналтын үр нөлөөг бууруулах эрсдэлтэй байна.

3.2.3 *Өгсөн зөвлөмж:* Сумын орон нутгийн хөгжлийн сан болон эрүүл мэнд, боловсрол, хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сангийн хөрөнгөөр санхүүжүүлсэн төсөл арга хэмжээний зардлыг бүртгэхдээ тухайн сангуудын санхүүгийн байдлын тайлангийн дуусаагүй үйлдвэрлэл дансанд төсөл арга хэмжээ тус бүрээр дэд данс нээж холбогдох зардлыг хуримтлуулан бүртгэх.

3.2.4 *Байгууллагаас өгсөн хариу, тайлбар*: Хүлээн зөвшөөрсөн:

3.3 Хөрөнгө оруулалтын ажлын зураг төсвийн нягтлан бодох бүртгэл, дотоод хяналттай холбоотой асуудал

3.3.1 *Илрүүлэлт:* Сумын орон нутгийн хөгжлийн сан болон эрүүл мэнд, боловсрол, хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сангийн хөрөнгөөр хийгдсэн зураг төсвийг зам, барилгын ажил дуусах хүртэлх хугацаанд тухайн төсөл арга хэмжээ бүрээр нээсэн дуусаагүй үйлдвэрлэл дэд дансанд бүртгэлгүйгээр тайлант үеийн зардлаар тайлагнасан, сумын санхүүгийн албаны дарга арга зүйн удирдлагаар хангаж ажиллаагүй байна. Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5.1.4, 14.4.2 заалттай нийцэхгүй байна.

3.3.2 *Эрсдэл:* Хөрөнгө оруулалтын төсөл арга хэмжээний зураг төсвийн зардлыг барилга, байгууламжийн анхны өртөгт шингээлгүй, зардалд илэрхийлэх эрсдэлтэй байна.

3.3.3 *Өгсөн зөвлөмж:* Сумын орон нутгийн хөгжлийн сан болон эрүүл мэнд, боловсрол, хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сангийн хөрөнгөөр хийгдсэн зураг төсвийг зам, барилгын ажил дуусах хүртэлх хугацаанд тухайн төсөл арга хэмжээ бүрээр нээсэн дуусаагүй үйлдвэрлэл дэд дансанд бүртгэж байх.

3.3.4 *Байгууллагаас өгсөн хариу, тайлбар*: Хүлээн зөвшөөрсөн:

3.4 Хайлааст голомт ОНӨААТҮГ-ын худалдан авалтад тавих дотоод хяналттай холбоотой асуудал

3.4.1 *Илрүүлэлт:* Хайлааст голомт ОНӨААТҮГ тендер сонгон шалгаруулалтгүйгээр нүүрс худалдан авч байгаа зөрчилд сумын Засаг даргаас дотоод хяналт тавьж ажиллаагүй байна. Энэ нь Засгийн газрын 2011 оны 311 дүгээр тогтоолоор батлагдсан "Аж ахуйн нэгж, байгууллагын үйл ажиллагаанд дотоод хяналт шалгалтыг зохион байгуулах нийтлэг журам"-ын 4.1.1 дэх заалттай нийцэхгүй байна.

3.4.2 *Эрсдэл:* Харьяа байгууллагын худалдан авах ажиллагаанд хяналт тавьж ажиллаагүй нь тендер сонгон шалгаруулалтгүй худалдан авалт хийгдэх эрсдэлтэй байна.

3.4.3 *Өгсөн зөвлөмж:* Хайлааст голомт ОНӨААТҮГ-ын бараа, ажил, үйлчилгээний худалдан авалт нь жилийн дүнгээр 20 сая төгрөгөөс дээш тохиолдолд тендер сонгон шалгаруулалт зарлуулах, хяналт тавьж, арга зүйн удирдлагаар хангаж ажиллах.

3.4.4 *Байгууллагаас өгсөн хариу, тайлбар*: Хүлээн зөвшөөрсөн:

3.5 Сангуудын шилэн данстай холбоотой асуудал

3.5.1 *Илрүүлэлт:* Сумын орон нутгийн хөгжлийн сан, эрүүл мэнд, боловсрол, хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сан болон сум хөгжүүлэх сангууд шилэн дансны нэгдсэн цахим системд тусгай хаяг нээлгээгүйн улмаас сангуудын санхүүгийн тайлан болон холбогдох бусад мэдээлэл бүрэн бус мэдээлэгдсэн, сумын санхүүгийн албаны дарга арга зүйн удирдлагаар хангаж ажиллаагүй байна. Энэ нь Шилэн дансны тухай хуулийн 3.1.1 дэх заалттай нийцэхгүй байна.

3.5.2 *Эрсдэл:* Дээрх сангуудад шилэн дансны бие даасан хаяг нээлгээгүй нь тухайн сангуудын санхүүгийн тайлан болон холбогдох бусад мэдээлэл шилэн нэгдсэн цахим хуудаст бүрэн бус мэдээлэгдэх эрсдэлтэй байна.

3.5.3 *Өгсөн зөвлөмж:* Сумын орон нутгийн хөгжлийн сан, эрүүл мэнд, боловсрол, хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сан болон сум хөгжүүлэх сангуудад шилэн дансны нэгдсэн цахим системд бие даасан хаяг нээлгэх, хяналт тавьж, арга зүйн удирдлагаар хангаж ажиллах.

3.5.4 *Байгууллагаас өгсөн хариу, тайлбар*: Хүлээн зөвшөөрсөн:

3.6 Сүхбаатар сумын Засаг даргын шилэн данстай холбоотой асуудал

3.6.1 *Илрүүлэлт:* Шилэн дансны www.shilendans.gov.mn цахим хуудсанд Сүхбаатар сумын Засаг даргын төсвийн хөтөлбөр, хөтөлбөрийн хүрэх үр дүнгийн талаарх тоон болон чанарын үзүүлэлт, биелэлтийг мэдээлээгүй, 47 мэдээллийг хугацаа хоцроож мэдээлсэн нь Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор баталсан “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам”-тай нийцэхгүй байна.

3.6.2 *Эрсдэл:* Шилэн дансны мэдээлэл иргэд, олон нийтэд мэдээлэл бүрэн бус, цаг хугацаандаа хүрэхгүй байх эрсдэлтэй байна.

3.6.3 *Өгсөн зөвлөмж:* Шилэн дансны www.shilendans.gov.mn цахим хуудсанд холбогдох мэдээллийг хуульд заасан хугацаанд мэдээлж, Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор баталсан “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам”-ыг мөрдөж ажиллах.

3.6.4 *Байгууллагаас өгсөн хариу, тайлбар*: Хүлээн зөвшөөрсөн:

Дээрх зөвлөмжийн биелэлтийг Сүхбаатар аймаг дахь Төрийн аудитын газарт 2022 оны 9 дүгээр сарын 01-ний дотор ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

Хавсралт

5.Аудитын явцад илэрсэн алдаа, зөрчлийн жагсаалт

Огноо: 2022.03.25	**Аудитын нэр:**	**Сүхбаатар аймгийн Сүхбаатар сумын Засаг даргын 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, жилийн төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит**	**Аудитын код:** СБА-2022/08/НА-СТА-ТТ3
Шалгагдсан байгууллагын нэр:	**Сүхбаатар сумын Засаг дарга**		**Сая төгрөгөөр**

№	Алдаа, зөрчлийн товч утга	Мөнгөн дүн	Аудитын байгууллагаас гаргасан шийдэл	Алдаа, зөрчилтэй асуудал гаргасан албан тушаалтны	
			Нэр	Албан тушаал	Овог нэр
1	Орон нутгийн ерөнхий орлогын хувьд нягтлан бодох бүртгэлийн дэлгэрэнгүй бүртгэл, журнал хөтлөлгүйгээр, Э-Тайланд холбогдох тоон утгуудыг шивж санхүүгийн тайланг гаргасан байна. Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 14.2, 14.4, Төсвийн тухай хуулийн 6.3.2, 37.1.7 заалттай нийцэхгүй байна.	0	Зөвлөмж	Сумын Засаг дарга Санхүүгийн албаны дарга	Б.Батхүрэл Т.Цэнгэлчимэг

2	Сумын орон нутгийн хөгжлийн сан болон эрүүл мэнд, боловсрол, хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сангийн хөрөнгөөр санхүүжүүлсэн төсөл арга хэмжээний зардлыг бүртгэхдээ тухайн сангуудын санхүүгийн байдлын тайлангийн дуусаагүй үйлдвэрлэл дансанд төсөл арга хэмжээ тус бүрээр дэд данс нээж холбогдох зардлыг хуримтлуулан бүртгээгүй, сумын санхүүгийн албаны дарга арга зүйн удирдлагаар хангаж ажиллаагүй байна. Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 14.3.3 /дэлгэрэнгүй болон ерөнхий данс хөтлөх/ заалттай нийцэхгүй байна.	0	Зөвлөмж	Сумын Засаг дарга Санхүүгийн албаны дарга	Б.Батхүрэл Т.Цэнгэлчимэг
3	Сумын орон нутгийн хөгжлийн сан болон эрүүл мэнд, боловсрол, хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сангийн хөрөнгөөр хийгдсэн зураг төсвийг зам, барилгын ажил дуусах хүртэлх хугацаанд тухайн төсөл арга хэмжээ бүрээр нээсэн дуусаагүй үйлдвэрлэл дэд дансанд бүртгэлгүйгээр тайлант үеийн зардлаар тайлагнасан, сумын санхүүгийн албаны дарга арга зүйн удирдлагаар хангаж ажиллаагүй байна. Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5.1.4, 14.4.2 заалттай нийцэхгүй байна.	0	Зөвлөмж	Сумын Засаг дарга Санхүүгийн албаны дарга	Б.Батхүрэл Т.Цэнгэлчимэг
4	Хайлааст голомт ОНӨААТҮГ тендер сонгон шалгаруулалтгүйгээр нүүрс худалдан авч байгаа зөрчилд сумын Засаг даргаас дотоод хяналт тавьж ажиллаагүй байна. Энэ нь Засгийн газрын 2011 оны 311 дүгээр тогтоолоор батлагдсан "Аж ахуйн нэгж, байгууллагын үйл ажиллагаанд дотоод хяналт шалгалтыг зохион байгуулах нийтлэг журам"-ын 4.1.1 дэх заалттай нийцэхгүй байна.	0	Зөвлөмж	Сумын Засаг дарга Санхүүгийн албаны дарга	Б.Батхүрэл Т.Цэнгэлчимэг
5	Сумын орон нутгийн хөгжлийн сан, эрүүл мэнд, боловсрол, хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сан болон сум хөгжүүлэх сангууд шилэн дансны нэгдсэн цахим системд тусгай хаяг нээлгээгүйн улмаас сангуудын санхүүгийн тайлан болон холбогдох бусад мэдээлэл бүрэн бус мэдээлэгдсэн, сумын санхүүгийн албаны дарга арга зүйн удирдлагаар хангаж ажиллаагүй байна. Энэ нь Шилэн дансны тухай хуулийн 3.1.1 дэх заалттай нийцэхгүй байна.	0	Зөвлөмж	Сумын Засаг дарга Санхүүгийн албаны дарга	Б.Батхүрэл Т.Цэнгэлчимэг
6	Шилэн дансны www.shilendans.gov.mn цахим хуудсанд Сүхбаатар сумын Засаг даргын төсвийн хөтөлбөр, хөтөлбөрийн хүрэх үр дүнгийн талаарх тоон болон чанарын үзүүлэлт, биелэлтийг мэдээлээгүй, 47 мэдээллийг хугацаа хоцроож мэдээлсэн нь Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор баталсан “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам”-тай нийцэхгүй байна.	0	Зөвлөмж	Сумын Засаг дарга Санхүүгийн албаны дарга	Б.Батхүрэл Т.Цэнгэлчимэг
	Дүн	0			